

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії
внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор



Руслан СЕРБИН

16.10.2025 р.

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ щодо докторської дисертації Дульського Олександра Леонідовича на тему: «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, яка затверджена рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ 24 вересня 2024 року, протокол № 21

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедр криміналістики та судової медицини, кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності та національної безпеки, навчально-наукового інституту післядипломної освіти, відділ організації наукової діяльності Національної академії внутрішніх справ від 02 жовтня 2025 року

Присутні:

проректор академії, доктор юридичних наук, професор Чернявський С.С. (рецензент);

кафедра криміналістики та судової медицини: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Антошук А.О.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Чорноус Ю.М. (науковий консультант); професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Комаринська Ю.Б.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Патик Л.Л.; доцент кафедри, доктор філософії Басюк Л.О.; викладач кафедри, кандидат юридичних наук Нечваль А.О.;

кафедра кримінального процесу: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Таран О.В. (голова семінару, рецензент); професор кафедри, доктор юридичних наук, доцент Іваницький С.О.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Хабло О.Ю.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Римарчук О.В.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Кулик М.Й.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Заїка С.О.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Соловйов Е.П.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мельник О.В.;

кафедра оперативно-розшукової діяльності та національної безпеки:
 професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Васишинчук В.І.;
навчально-науковий інститут післядипломної освіти: директор інституту,
 доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України
 Удалова Л. Д.;

відділ організації наукової діяльності:
 провідний науковий співробітник відділення організації наукової роботи
 здобувачів вищої освіти, доктор юридичних наук, професор Павленко С.О.
(рецензент).

Були присутні 7 докторів наук та 11 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертації кандидата юридичних наук Дульського Олександра Леонідовича на тему: «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора наук Дульського Олександра Леонідовича про результати дисертації. У своїй доповіді ним було обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; охарактеризовано об'єкт, предмет, мету і задачі дослідження, її емпіричну основу; сформульовані основні теоретичні положення, які обумовлюють наукову новизну; розкрито практичне значення одержаних результатів; наведено дані про їх апробацію.

Говорячи про актуальність теми, здобувач відзначив, що збирання доказів є одним із ключових процесів, що визначає зміст доказування в кримінальному провадженні, а наявність належних і допустимих доказів дає змогу досягти завдань кримінального провадження. Відповідно до ч. 1 ст. 93 КПК України, збирати докази уповноважені сторони кримінального провадження. Збирання доказів у кримінальному провадженні здійснюють переважно особи, які реалізують таку діяльність професійно, відповідно до повноважень, визначених кримінальним процесуальним законодавством. Це суб'єкти з боку обвинувачення, так звані уповноважені особи (слідчий, дізнавач, детектив, прокурор, керівник органу досудового розслідування, керівник органу дізнання (ч. 2 ст. 93 КПК України) і такий суб'єкт з боку захисту, як захисник (ч. 3 ст. 93 КПК України, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»). Саме їхня діяльність знаходиться в центрі уваги дисертаційного дослідження.

Ефективність здійснення процесу доказування та безпосередньо – збирання доказів – залежить від їх належного криміналістичного забезпечення. Поняття та зміст криміналістичного забезпечення доволі ґрунтовно висвітлено в працях учених-криміналістів. Криміналістичне забезпечення є невід'ємним складником

понятійного апарату науки криміналістики й важливим практичним завданням, що визначає ефективність діяльності правоохоронних, правозахисних і судових органів. Криміналістичне забезпечення реалізується під час розслідування кримінальних правопорушень, а також судового розгляду кримінальних проваджень шляхом застосування криміналістичних засобів, методів, прийомів відповідно до певних рівнів, напрямів і форм реалізації.

Мета роботи полягає у формуванні концептуальних теоретичних, методологічних, правових, праксеологічних засад криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні й аналітичні матеріали МВС України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України, Міністерства юстиції України, Національної асоціації адвокатів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатів та інших відомств за 2021–2024 роки та I півріччя 2025 року; 330 вироків Єдиного державного реєстру судових рішень за 2014–2024 роки та I півріччя 2025 року; дані, отримані внаслідок вивчення 200 кримінальних проваджень, досудове розслідування котрих здійснювалося органами Національної поліції України у 2022–2024 роки; статистичні та аналітичні матеріали Європейського суду з прав людини за період 2014-го – I півріччя 2025 року; 126 рішень ЄСПЛ, ухвалених протягом 1990–2024 років; результати анкетування 360 слідчих, 210 дізнавачів Національної поліції України, 195 прокурорів, 180 адвокатів-захисників, 84 суддів, 85 викладачів закладів вищої освіти. Емпіричні дослідження проводилися в усіх регіонах України. Використано власний практичний досвід здобувача з проблематики дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим монографічним дослідженням, у якому комплексно сформовано концептуальні теоретичні, методологічні, правові, праксеологічні засади криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження, сформульовано низку положень, висновків і рекомендацій, що мають наукову новизну, зокрема:

вперше:

–сформовано зміст поняття «криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» в змагальному кримінальному процесі, що виявляється в таких ознаках: забезпечення потреб практичної діяльності уповноважених суб'єктів; наявність уповноважених суб'єктів, що визначені в кримінальному процесуальному законодавстві України; використання методів, засобів, прийомів криміналістичної техніки, тактики й методики; пізнавальна діяльність уповноважених суб'єктів, що передбачені в кримінальному процесуальному законодавстві України, яка полягає в знаходженні, сприйнятті, витребуванні фактичних даних, а також окремих уповноважених осіб, спрямована на вилучення, збереження та фіксацію фактичних даних; збір тих фактичних даних, які мають значення для кримінального провадження; збір фактичних даних відбувається відповідно до нормативно-правових актів, рішень Конституційного Суду України, постанов Пленуму Верховного Суду та з огляду на практику Європейського суду з прав

людини; збір таких доказів як стороною обвинувачення, так і стороною захисту передбачає їхні рівні права на знаходження та витребування фактичних даних, які мають значення для кримінального провадження;

–розроблено класифікацію техніко-криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження як сфери практичної діяльності залежно від таких критеріїв: сторона кримінального провадження; суб'єкти, які реалізують свої повноваження під час збирання доказів, використовуючи засоби техніко-криміналістичного забезпечення; спосіб реалізації повноважень суб'єктами у питаннях проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, використовуючи засоби техніко-криміналістичного забезпечення; виконуваний вид процесуальної дії із використанням засобів техніко-криміналістичного забезпечення; вид технічного засобу, що застосовується під час збирання доказів; місце використання технічних засобів та їх призначення;

удосконалено:

–класифікацію засобів криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення у кримінальному провадженні відповідно до таких груп: криміналістичне забезпечення слідчих (розшукових) дій; криміналістичне забезпечення негласних слідчих (розшукових) дій; криміналістичне забезпечення інших процесуальних дій (процесуальних дій, що направлені на витребування, отримання та одержання доказів; окремих заходів забезпечення кримінального провадження), з формуванням практичних рекомендацій реалізації;

–поняття криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення інших процесуальних дій, що полягає у діяльності тих суб'єктів сторони обвинувачення, які передбачені у КПК України та які проводять розробку криміналістичних рекомендацій, методів, прийомів, засобів і їх подальшого застосування з метою задоволення потреб практичної діяльності таких суб'єктів у здійсненні ними пізнавальної діяльності, яка виявляється у знаходженні, сприйнятті, витребуванні, а також вилученні, збереженні, фіксації фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження;

дістало подальшого розвитку:

–тлумачення тактико-криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження, що охоплює тактику обвинувачення і тактику захисту, а також система тактико-криміналістичних засобів, спрямована на їх реалізацію;

–класифікація стандартів криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження (за рівнем забезпечення прав і свобод людини (мають загальнообов'язковий характер для сторін кримінального провадження) та за дією в просторі у розумінні Закону України «Про стандартизацію» (мають рекомендаційний характер для сторін кримінального провадження). Доповідь закінчено, дякую за увагу. Готовий надати відповіді на запитання.

По закінченню доповіді присутніми були поставлені наступні **запитання:**

Комаринська Ю.Б.: Що собою становлять міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження?

Відповідь: Дякую за запитання. З'ясовано, що міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження охоплюють кримінальний процесуальний та криміналістичний аспекти. Об'єднавчим фактором цих аспектів процесу збирання доказів сторонами кримінального провадження є саме міжнародні стандарти забезпечення основоположних прав і свобод людини, проте вони виявляються по-різному. У кримінальній процесуальній формі такі стандарти визначають конкретні вимоги у формі норм і принципів, що передбачені міжнародно-правовими договорами, ратифікованими Україною, яких зобов'язані дотримуватися всі суб'єкти сторін кримінального провадження під час збирання доказів. Їх порушення призводить до порушення кримінального процесуального законодавства України. У кримінальному процесуальному аспекті суб'єкти сторін кримінального провадження застосовують такі стандарти на етапі проведення збирання фактичних даних. У криміналістичному аспекті такі стандарти є ключовою вимогою під час формування засобів криміналістичного забезпечення (засобів техніко-, тактико-, методико-криміналістичного забезпечення), наприклад, під час розроблення нового технічного приладу, пристосованого для збирання криміналістично значущої інформації, формування нових тактичних прийомів, комбінацій, операцій тощо.

Патик Л.Л.: У чому полягає техніко-криміналістичне забезпечення в діяльності суб'єктів сторони захисту?

Відповідь: Дякую за запитання. Техніко-криміналістичне забезпечення полягає в діяльності суб'єктів сторони захисту з розроблення та використання технічних засобів і прийомів їх застосування, а також створенні сприятливих умов під час одержання від осіб, які наділені в кримінальному провадженні процесуальним статусом свідка, відомостей щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні.

Тактико-криміналістичне забезпечення збирання доказів стороною захисту шляхом ініціювання проведення допиту свідка виявляється в сукупності теоретичних положень і практичних рекомендацій з планування та організації суб'єктами сторони захисту допиту задля одержання від осіб, які наділені в кримінальному провадженні процесуальним статусом свідка, відомостей щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні.

Мельник О.В.: Які засади криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення слідчих (розшукових) дій?

Відповідь: Дякую за запитання. Слідчі (розшукові) дії розкриті через призму таких наук як кримінальний процес, криміналістика та психологія. Відповідно, криміналістичне забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення слідчих (розшукових) дій включає кримінальний процесуальний, власне криміналістичний та психологічний аспекти. Такі складові перебувають у взаємозв'язку, сприяють отриманню криміналістично значущої інформації у ході проведення конкретної слідчої (розшукової) дії (мікрорівень) та загалом направлені на встановлення всіх

обставин кримінального провадження (макрорівень). Такий взаємозв'язок є динамічним, зумовлений постійним розвитком наук кримінального процесу, криміналістики та психології, що адаптуються до потреб правоохоронної діяльності і реалізуються під час проведення слідчих (розшукових) дій уповноваженою особою.

Виокремлено засади криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення слідчих (розшукових) дій, підкреслено їх особливості на прикладі проведення допиту, огляду (зокрема, огляду місця події), обшуку із наданням відповідних практичних рекомендацій.

Василинчук В.І.: Які особливості криміналістичного забезпечення збирання доказів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій?

Відповідь: Дякую за запитання. Особливостями криміналістичного забезпечення збирання доказів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій є те, що: 1) відбувається поєднання не лише кримінального процесуального та криміналістичного аспектів, а й оперативно-розшукового, які знаходяться у взаємозв'язку між собою; 2) відомості про криміналістичну техніку, криміналістичну тактику та методику проведення негласних слідчих (розшукових) дій становлять інформацію з обмеженим доступом.

Незважаючи на те, що інформація про криміналістичне забезпечення збирання доказів слідчим шляхом проведення негласних слідчих (розшукових) дій має обмежений доступ (таємна), вона, за певних умов, відповідно до кримінального процесуального законодавства України підлягає розсекреченню, а отриманий результат завдяки проведенню негласних слідчих (розшукових) дій – формує доказову базу у кримінальному провадженні.

Кулик М.Й.: Чи уповноважена сторона захисту самостійно збирати докази в кримінальному провадженні?

Відповідь: Дякую за запитання. Результати аналізу ч. 3 ст. 93 КПК України надали підстави стверджувати, що сторона захисту уповноважена самостійно збирати докази в кримінальному провадженні, адже вона має право витребувати від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речі, копії документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок, а також здійснювати інші дії, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів. Такі положення КПК України надають стороні захисту можливість бути повноцінним суб'єктом доказування під час змагального судового провадження.

Тож у цьому підрозділі зосереджено на захиснику як суб'єкті сторони захисту, з огляду на такі переконання: 1) відповідно до кримінального процесуального законодавства України, до обов'язків захисника належить здійснення захисту прав, свобод й інтересів клієнта; 2) він є професійним юристом; 3) володіє ширшими повноваженнями щодо збору фактичних даних.

Нечваль А.О.: Які інші процесуальні дії можуть бути проведені за ініціативою сторони захисту?

Відповідь: Дякую за запитання. На підставі аналізу КПК України та проведеного анкетування адвокатів-захисників було встановлено, що наразі іншими процесуальними діями, які можуть бути проведені за ініціативою сторони захисту (окрім слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій) та спрямовані на збирання доказів, є: I. Окремі заходи забезпечення кримінального провадження: 1) тимчасовий доступ до речей і документів; 2) тимчасове вилучення майна; 3) арешт майна; 4) затримання уповноваженою службовою особою. II. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення. III. Одержання доказів на території іноземної держави в результаті здійснення міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.

З огляду на те, що адвокати-захисники доволі часто застосовують такий спосіб збирання доказів у кримінальному провадженні під час здійснення захисту клієнта, як тимчасовий доступ до речей та документів, про що свідчать результати їх анкетування, зосереджено увагу саме на цьому заході забезпечення кримінального провадження.

Після цього було надано слово **рецензентам** роботи:

Доктор юридичних наук, професор Чернявський С.С. Актуальність теми «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» зумовлена сучасними викликами у сфері кримінальної юстиції, зростанням складності злочинних проявів та потребою підвищення ефективності доказування. У контексті реформування кримінального процесу в Україні важливим є забезпечення рівних можливостей сторін захисту й обвинувачення у збиранні доказів, що неможливо без використання сучасних криміналістичних методів, технологій та технічних засобів. Швидкий розвиток цифрових технологій, поява нових видів слідів та способів їх приховування потребують оновлення підходів до фіксації, вилучення й дослідження доказової інформації. Тому удосконалення криміналістичного забезпечення стає ключовою умовою підвищення ефективності розслідування, дотримання принципу змагальності та забезпечення справедливості кримінального провадження.

Необхідно відмітити, що виконане О.Л. Дульським дослідження здійснено якісно та на високому науковому рівні. Основні результати дисертації достатньою мірою обґрунтовані, а їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані шляхом системного аналізу міжнародних і національних нормативних актів, доктринальних положень, технічних стандартів та практики правозастосування. Позитивним аспектом роботи є здатність дисертанта переконливо аргументувати власну позицію, коректно й змістовно вести наукову дискусію, послідовно, логічно та системно викладати матеріал у складній міжгалузевій сфері.

Проблема правової регламентації та практичного застосування криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження є одним із перспективних напрямів сучасної науки кримінального процесу та криміналістики. Проблема правової регламентації та практичного застосування криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження полягає в тому, що нормативні норми залишаються

неповними й не враховують сучасних криміналістичних технологій, особливо у сфері цифрових доказів. Існує дисбаланс у можливостях сторін: обвинувачення має доступ до спеціалістів і техніки, тоді як захист – обмежений. На практиці криміналістичні рекомендації застосовуються нерівномірно через недостатню підготовку та технічні ресурси. Це створює труднощі у забезпеченні змагальності та ефективного збирання доказів.

Вивчення поданих О.Л. Дульським матеріалів докторської дисертації, реферату та наукових статей, опублікованих за темою дослідження, дає підстави стверджувати, що дисертантом здійснено глибокий і всебічний аналіз обраної проблематики. У роботі виявлено наукову новизну опрацьованих питань, сформульовано обґрунтовані наукові положення, узагальнення та висновки, які мають теоретичне і практичне значення. Можна констатувати, що автор успішно досяг поставлених цілей, а дослідження виконано на високому науковому й методологічному рівнях, що підтверджується дотриманням вимог до докторських дисертацій відповідної наукової спеціальності.

Дисертація О.Л. Дульського є першим монографічним дослідженням, у якому комплексно сформовано концептуальні теоретичні, методологічні, правові, праксеологічні засади криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження, сформульовано низку положень, висновків і рекомендацій, що мають наукову новизну.

Викладення матеріалу ґрунтується на ретельному системному аналізі нормативно-правових актів, технічних стандартів, міжнародних документів, спеціальної наукової літератури, а також усталеної судової та слідчої практики.

Дисертаційне дослідження О.Л. Дульського є оригінальною науковою роботою, виконаною на належному теоретичному й прикладному рівні, має логічну архітектуру, структурну завершеність. Зміст роботи та широта охоплених питань свідчать про високу наукову компетентність автора, його здатність аналізувати, узагальнювати та пропонувати практично значущі рішення.

Реферат та дисертація Дульського Олександра Леонідовича на тему: «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, достовірність та обґрунтованість їх основних положень відповідають вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 та може бути рекомендоване до попереднього розгляду спеціалізованою вченою радою

Доктор юридичних наук, професор Таран О.В. Актуальність обраної автором теми дисертаційного дослідження не викликає жодних сумнівів чи заперечень.

Актуальність і значимість теми зумовлені тим, що сучасні умови розслідування злочинів потребують використання високотехнологічних криміналістичних методів, які забезпечують точність і надійність доказової бази. Зростання кількості кіберзлочинів, складних багатокомпонентних схем та

транснаціональної злочинності висуває нові вимоги до ефективності збирання доказів сторонами провадження.

Значимість проблематики полягає у тому, що належне криміналістичне забезпечення не лише підвищує якість розслідування, а й гарантує реалізацію принципу змагальності, рівність процесуальних можливостей та дотримання прав людини. Удосконалення цих механізмів сприяє зміцненню довіри до системи правосуддя та забезпеченню справедливих результатів кримінального провадження.

Зазначені обставини підтверджують актуальність і наукову нагальність дисертації, що забезпечує можливість вироблення єдиної концептуальної основи для подальшого покращення процесу збирання доказів сторонами кримінального провадження. Ця робота, безумовно, сприяє формуванню наукового консенсусу у ключових питаннях збирання доказів та відкриває можливість удосконалення кримінальної процесуальної діяльності в умовах цифрової епохи.

Матеріал у розділах роботи викладено послідовно, логічно та зрозуміло, що сприяє цілісному сприйняттю складної техніко-юридичної проблематики.

Багатоаспектність і комплексність проведеного дослідження, а також вагомість його висновків для розвитку кримінального процесуального законодавства та практики правоохоронних органів дозволяють включити цю роботу до кола найбільш значущих сучасних досліджень з обраної проблематики. Дисертація є своєчасною, актуальною, логічно побудованою і має суттєве практичне значення. З урахуванням цього роботу оцінено позитивно.

Дисертаційне дослідження Дульського Олександра Леонідовича на тему: «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження», підготовлена на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Це завершений варіант наукової праці, який може бути рекомендований до розгляду спеціалізованою вченою радою відповідного профілю

Доктор юридичних наук, професор Павленко С.О. Актуальність теми криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження зумовлена сучасними трансформаціями у сфері кримінальної юстиції, цифровізацією суспільства та зростанням вимог до якості доказування. Сучасні злочини часто відбуваються в умовах використання новітніх технологій, що потребує від учасників провадження вміння працювати з електронними слідами, спеціальними технічними засобами, програмними комплексами та методами фіксації інформації.

Водночас реформа кримінальної процесуальної системи в Україні висуває пріоритет забезпечення змагальності та рівності сторін, а це неможливо без створення належних криміналістичних інструментів як для обвинувачення, так і для захисту. Потреба у підвищенні професійної компетентності слідчих, прокурорів та адвокатів у сфері криміналістики стає ключовою умовою ефективного розслідування.

Крім того, актуальність підсилюється проблемами доступу до експертних досліджень, нерівномірним технічним оснащенням органів досудового

розслідування та недостатньою правовою регламентацією роботи з новими видами доказової інформації. У цих умовах удосконалення криміналістичного забезпечення набуває стратегічного значення для забезпечення достовірності доказів, захисту прав учасників процесу та формування об'єктивної та справедливої системи кримінального правосуддя.

Основні положення дисертаційного дослідження Дульського Олександра Леонідовича, дають підстави говорити про актуальність обраної теми та новизну отриманих результатів. Обрана тема дисертації є надзвичайно актуальною.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та зарубіжних вчених, комплексним аналізом національного законодавства та міжнародних правових актів.

Структурно дисертаційне дослідження вирізняється чіткою логікою побудови, послідовністю викладу та внутрішньою узгодженістю. Розділи і підрозділи взаємопов'язані між собою та утворюють цілісну наукову конструкцію, що забезпечує системне розкриття проблематики правового регулювання та практичного застосування криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження. Автором дотримано принципів структурної пропорційності, змістовної автономності та взаємовиключення підрозділів, що свідчить про виваженість методологічного підходу.

Мета й завдання, визначені дисертантом у вступі, знайшли повне відображення у змісті роботи та послідовно реалізовані у межах кожного розділу. Висновки та пропозиції логічно підсумовують результати дослідження, об'єднані ключовою ідеєю формування сучасної процесуально-технічної моделі криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження. У межах цієї моделі дисертант запропонував концептуальні підходи до усунення фундаментальних і прикладних проблем.

Варто відзначити, що загалом дослідження демонструє вміння автора обґрунтовувати власну позицію, переконливо відстоювати наукові висновки та критично переосмислювати існуючі підходи інших дослідників. Основні висновки й пропозиції викладено чітко, логічно, без двозначностей; ключові тези сформульовані системно та комплексно. Аргументація автора послідовна, внутрішньо узгоджена та достатньою мірою підтверджена теоретичними й нормативними джерелами.

Дисертант дотримується принципу єдності конкретно-історичного та концептуального аналізу під час оцінки правових, технічних і криміналістичних чинників, які впливають на формування та застосування доказів. У роботі майстерно застосовано методи юридичного аналізу, тлумачення норм, порівняльно-правовий, системно-структурний та техніко-правовий підходи, що забезпечили високий рівень наукової обґрунтованості дослідження.

Висновки дисертації містять головні наукові результати, отримані дисертантом особисто, синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань.

Загалом, дисертаційне дослідження Дульського Олександра Леонідовича на тему: «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» є цілком завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що висвітлює актуальну тему і має вагомe теоретичне та практичне значення. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Тема роботи, об'єкт та предмет дослідження, її зміст, а також положення та висновки відповідають паспорту спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, вимогам МОН України, зокрема «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, і може бути рекомендована для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь: доктор юридичних наук, професор Василичук В.І., доктор юридичних наук, доцент Іваницький С.О., кандидат юридичних наук, доцент Антощук А.О, кандидат юридичних наук, доцент Комаринська Ю.Б., кандидат юридичних наук, доцент Хабло О.Ю.

Дульський Олександр Леонідович висловив виступаючим та усім присутнім на засіданні фахового семінару подяку за позитивну оцінку дисертаційної роботи, за висловлені побажання, зауваження та професійні поради, які сприяли вдосконаленню змісту роботи.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Дульського Олександра Леонідовича на тему: «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження»

Актуальність теми. Збирання доказів є одним із ключових процесів, що визначає зміст доказування в кримінальному провадженні, а наявність належних і допустимих доказів дає змогу досягти завдань кримінального провадження. Відповідно до ч. 1 ст. 93 КПК України, збирати докази уповноважені сторони кримінального провадження. Збирання доказів у кримінальному провадженні здійснюють переважно особи, які реалізують таку діяльність професійно, відповідно до повноважень, визначених кримінальним процесуальним законодавством. Це суб'єкти з боку обвинувачення, так звані уповноважені особи (слідчий, дізнавач, детектив, прокурор, керівник органу досудового розслідування, керівник органу дізнання (ч. 2 ст. 93 КПК України) і такий суб'єкт з боку захисту, як захисник (ч. 3 ст. 93 КПК України, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»). Саме їхня діяльність знаходиться в центрі уваги дисертаційного дослідження.

Ефективність здійснення процесу доказування та безпосередньо збирання доказів залежить від їх належного криміналістичного забезпечення. Поняття та зміст криміналістичного забезпечення доволі ґрунтовно висвітлено в працях учених-криміналістів. Криміналістичне забезпечення є невід'ємним складником понятійного апарату науки криміналістики й важливим практичним завданням, що визначає ефективність діяльності правоохоронних, правозахисних і судових органів. Криміналістичне забезпечення реалізується під час розслідування кримінальних правопорушень, а також судового розгляду кримінальних проваджень шляхом застосування криміналістичних засобів, методів, прийомів відповідно до певних рівнів, напрямів і форм реалізації.

Останніми роками в науці кримінального процесу та криміналістиці дедалі частіше акцентують на необхідності приведення кримінальної процесуальної діяльності, а також криміналістичних засобів, методів і прийомів, які застосовують під час розслідування кримінальних правопорушень, до міжнародних і європейських стандартів, формування на їх основі національних стандартів. Актуальність проблематики полягає також у тому, що зміст поняття «стандарти» щодо криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження є багатоаспектним.

У центрі уваги реалізації кримінальної процесуальної діяльності – дотримання кримінальної процесуальної форми, міжнародних, європейських та національних стандартів прав і свобод людини, що забезпечує допустимість доказів у кримінальному провадженні.

У контексті реалізації криміналістичної діяльності засоби, методи, прийоми техніко-, тактико- й методико-криміналістичного забезпечення повинні відповідати стандартам застосовуваних криміналістичних засобів, методів і прийомів і за такої умови залучатися до діяльності зі збирання доказів.

У процесі збирання доказів під час кримінального провадження реалізується діяльність із виявлення, витребування, вилучення, збереження,

фіксації джерел криміналістично значущої інформації, що може набувати значення фактичних даних, а надалі – джерел доказів у кримінальному провадженні. Тож діяльність із криміналістичного забезпечення такої діяльності цілком закономірно привертає увагу як учених, так і практиків, визначає ефективність правотворчої та правозастосовної діяльності.

Теоретичне підґрунтя дослідження становлять фундаментальні роботи, що висвітлюють концептуальні засади криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень. Це праці Л. І. Аркуші, В. П. Бахіна, А. Ф. Волобуєва, В. Г. Гончаренка, І. В. Гори, В. О. Гусєвої, В. А. Журавля, А. П. Запотоцького, А. В. Іщенко, М. М. Єфімова, Н. І. Клименко, А. В. Коваленка, І. І. Когутича, В. А. Колесника, В. О. Коновалової, М. В. Корнієнка, В. С. Кузьмічова, В. В. Лисенка, В. Г. Лукашевича, Г. Ю. Нікітіної-Дудікової, О. В. Одерія, І. В. Пирога, В. М. Плетенця, О. В. Пчеліної, М. В. Салтевського, О. А. Самойленко, Р. Л. Степанюка, В. М. Стратонова, О. В. Таран, В. В. Тіщенко, Д. М. Цехана, П. В. Цимбала, К. О. Чаплинського, С. С. Чернявського, Ю. М. Чорноус, В. М. Шевчука, В. Ю. Шепітька, М. В. Шепітька, Б. В. Щура, В. В. Юсупова та ін.

Учені-процесуалісти сформуvalи концептуальні засади збирання доказів і забезпечення доказування в кримінальному провадженні, що відображено в наукових працях Ю. П. Аленіна, І. В. Басистої, В. В. Вапнярчука, Г. П. Власової, В. І. Галагана, І. В. Гловюк, В. Г. Дрозд, О. М. Дуфенюк, О. В. Капліної, Г. Р. Крет, Є. Д. Лук'янчикова, В. Т. Маляренка, М. М. Михеєнка, В. В. Назарова, В. Т. Нора, Г. К. Тетерятник, М. А. Погорецького, Д. Б. Сергєєвої, О. С. Старенького, О. С. Тарасенка, О. Ю. Татарова, В. М. Тертишника, В. Г. Уварова, Л. Д. Удалової, В. І. Фаринника, Ю. В. Циганюк, А. В. Шевчишена, В. П. Шибіки, М. Є. Шумила та ін.

Однак у юридичній літературі комплексне дослідження з позицій дотримання кримінальної процесуальної форми та криміналістичного забезпечення діяльності сторін кримінального провадження під час збирання доказів не проводили. Нині постала потреба у висвітленні окресленої проблематики в контексті сучасних суспільно-правових реалій, забезпечення євроінтеграційного напрямку розвитку нашої держави, дотримання міжнародних, європейських і національних стандартів. Слід урахувати особливості кримінального провадження під час розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану й подолання збройної агресії РФ проти України. Науково затребуваним є формування теоретичних, правових, методологічних і праксеологічних засад та формування сучасних практичних рекомендацій з порушеної проблематики. Окреслені обставини засвідчують актуальність дослідження порушеної проблематики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертацію виконано відповідно до положень Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023); Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції на період до 2026 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня

2022 року № 1155-р); Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 року № 220); Плану реалізації зовнішньополітичної діяльності України (розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 року №327-р); Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні (постанова Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2024 року № 476). Дисертацію виконано відповідно до Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022–2026 роки (наказ МОН України від 3 лютого 2022 року № 109); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки (наказ МВС України від 21 травня 2024 року № 326); Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2025–2029 роки (рішення Вченої ради від 24 грудня 2024 року, протокол № 25/1).

Тема дисертації затверджена Вченою радою НАВС 26 жовтня 2022 року (протокол № 14), уточнена Вченою радою НАВС 31 жовтня 2023 року (протокол № 22), зареєстрована Координаційним бюро Національної академії правових наук України (№ 1128, 2023 рік).

Мета і задачі дослідження. *Мета* роботи полягає у формуванні концептуальних теоретичних, методологічних, правових, праксеологічних засад криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі *задачі*:

- висвітлити генезу і стан наукових досліджень проблем криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження;
- проаналізувати поняття та зміст криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження в змагальному кримінальному процесі;
- виокремити правові основи криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження;
- окреслити зміст техніко-криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження;
- з'ясувати сутність тактико-криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження;
- встановити зміст методико-криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження;
- визначити поняття та зміст міжнародних, європейських і національних стандартів криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження;
- розглянути міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження;
- дослідити європейські стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження;
- схарактеризувати криміналістичне забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення слідчих (розшукових) дій;

- окреслити особливості криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення негласних слідчих (розшукових) дій;

- з'ясувати специфіку криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення інших процесуальних дій;

- проаналізувати криміналістичне забезпечення збирання доказів стороною захисту шляхом ініціювання проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій;

- розглянути криміналістичне забезпечення збирання доказів стороною захисту шляхом ініціювання проведення інших процесуальних дій;

- висвітлити криміналістичне забезпечення самостійного збирання доказів стороною захисту в кримінальному провадженні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження.

Предмет дослідження – криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної мети в роботі використано систему загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: *методи формальної логіки* (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія) – з метою з'ясування змісту розглядуваних питань (у всіх розділах дисертації); *спеціально-правові методи*, а саме *порівняльно-правовий* – під час вивчення норм права, наукових понять («доказування», «збирання доказів», «криміналістичне забезпечення», «міжнародні стандарти», «європейські стандарти», «національні стандарти») (розділи 1, 2, 3); *компаративістський* – задля вивчення позитивного іноземного досвіду щодо формування міжнародних, європейських і національних стандартів криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження (розділ 3); *системно-структурний* – для побудови системи криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення (розділ 4) та стороною захисту в кримінальному провадженні (розділ 5), виокремлення завдань сторони обвинувачення та сторони захисту в процесі криміналістичного забезпечення збирання доказів у кримінальному провадженні (розділи 4, 5); *аналітичний* – під час вивчення наукових положень і формування практичних рекомендацій щодо побудови тактики слідчих (розшукових) дій, зокрема негласних, інших процесуальних дій, формулювання висновків (розділи 4, 5); *статистичний* – надав можливість отримати узагальнені дані за результатами вивчення емпіричних джерел (у всіх розділах дисертації); *конкретно-соціологічний* – дав змогу провести анкетування слідчих, дізнавачів, прокурорів, адвокатів, суддів, викладачів закладів вищої освіти, опрацювати й узагальнити результати емпіричного дослідження (у всіх розділах дисертації).

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні й аналітичні матеріали МВС України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України, Міністерства юстиції України, Національної асоціації адвокатів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатів та інших відомств за 2021–2024 роки та I півріччя 2025 року; 330 вироків Єдиного державного реєстру судових рішень за 2014–2024 роки та I

півріччя 2025 року; дані, отримані внаслідок вивчення 200 кримінальних проваджень, досудове розслідування яких здійснювали органи Національної поліції України протягом 2022–2024 років; статистичні й аналітичні матеріали Європейського суду з прав людини за період 2014–2024 років і I півріччя 2025 року; 126 рішень Європейського суду з прав людини, ухвалених протягом 1990–2024 років; результати анкетування 360 слідчих, 210 дізнавачів Національної поліції України, 195 прокурорів, 180 адвокатів-захисників, 84 суддів, 85 викладачів закладів вищої освіти. Емпіричні дослідження проведено в усіх регіонах України. Використано власний практичний досвід здобувача з проблематики дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим монографічним дослідженням, у якому комплексно сформовано концептуальні теоретичні, методологічні, правові, праксеологічні засади криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження, сформульовано низку положень, висновків і рекомендацій, що мають наукову новизну, зокрема:

вперше:

– визначено зміст поняття «криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» в змагальному кримінальному процесі, що виявляється в таких ознаках: забезпечення потреб практичної діяльності уповноважених суб'єктів, що визначені в кримінальному процесуальному законодавстві України; використання методів, засобів, прийомів криміналістичної техніки, тактики й методики; пізнавальна діяльність уповноважених суб'єктів, що визначені в кримінальному процесуальному законодавстві України, яка полягає в знаходженні, сприйнятті, витребуванні фактичних даних, а також окремих уповноважених осіб (слідчого, дізнавача, прокурора, оперативного співробітника (ч. 2 ст. 41 КПК України) та ін.), спрямована на вилучення, збереження та фіксацію фактичних даних; збір тих фактичних даних, які мають значення для кримінального провадження; збір фактичних даних відбувається відповідно до нормативно-правових актів, рішень Конституційного Суду України, постанов Пленуму Верховного Суду та з огляду на практику Європейського суду з прав людини; збір таких доказів як стороною обвинувачення, так і стороною захисту передбачає їхні рівні права на знаходження та витребування фактичних даних, які мають значення для кримінального провадження;

– сформульовано визначення поняття «стандарт криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» (праксеологічний аспект), згідно з яким це діяльність, що полягає в розробленні криміналістичних рекомендацій, методів, прийомів, засобів та їх подальшого застосування з метою задоволення потреб практичної діяльності відповідних суб'єктів у здійсненні пізнавальної діяльності, яка полягає в знаходженні, сприйнятті, витребуванні, а також вилученні, збереженні, фіксації (стосується окремих уповноважених осіб) фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження, з огляду на: 1) норми та принципи правових актів України, а також принципи окремих національних і міжнародних судових інституцій, юрисдикція яких визнана Україною; 2) нормативні документи, що

ґрунтуються на консенсусі, прийнятті визнаним органом, який встановлює для загального й неодноразового (п. 20 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про стандартизацію») використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності зі збирання доказів, і спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості;

- надано визначення та схарактеризовано зміст таких понять: «міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження», «європейські стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження», «національні стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження», продемонстровано особливості їх практичної реалізації та визначено напрями інтеграції в правотворчу й правозастосовну діяльність;

- запропоновано класифікацію засобів криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення в кримінальному провадженні за такими групами: криміналістичне забезпечення слідчих (розшукових) дій; криміналістичне забезпечення негласних слідчих (розшукових) дій; криміналістичне забезпечення інших процесуальних дій (процесуальних дій, що спрямовані на витребування, отримання та одержання доказів; окремих заходів забезпечення кримінального провадження), із формуванням практичних рекомендацій реалізації;

- надано пропозиції щодо регламентації в КПК України нової статті 241-1 «Медичне освідування», яка міститиме чотири частини та регулюватиме питання визначення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції осіб, які можуть бути причетними до вчинення кримінального правопорушення;

- розроблено класифікацію засобів техніко-криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження як сфери практичної діяльності залежно від таких критеріїв: сторона кримінального провадження; суб'єкти, які реалізують свої повноваження під час збирання доказів, використовуючи засоби техніко-криміналістичного забезпечення; спосіб реалізації повноважень суб'єктами в питаннях проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, використовуючи засоби техніко-криміналістичного забезпечення; виконуваний вид процесуальної дії з використанням засобів техніко-криміналістичного забезпечення; вид технічного засобу, що застосовують під час збирання доказів; місце використання технічних засобів та їх призначення;

- виокремлено етапи криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною захисту шляхом ініціювання проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій: формування та подання клопотання стороною захисту про проведення таких дій; прийняття рішення уповноваженою особою, якій подано клопотання; оскарження стороною захисту рішень, дій або бездіяльності уповноважених осіб під час ініціювання слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій (факультативний етап); безпосереднє збирання доказів уповноваженою

особою або за її дорученням іншою службовою особою шляхом проведення цих дій; участь сторони захисту в слідчих (розшукових) чи інших процесуальних діях (факультативний етап); підбиття підсумків на основі отриманих результатів як уповноваженими особами, так і стороною захисту. Для кожного етапу надано криміналістичні рекомендації;

удосконалено:

– систему правових основ криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження, яка охоплює всі види правових актів і рішень Конституційного Суду України, Пленуму Верховного Суду та Європейського суду з прав людини, які: регламентують процес кримінального провадження щодо кримінальних правопорушень; орієнтують уповноважених суб'єктів на дотримання всіх правових актів держави та рішень відповідних органів під час розроблення та застосування криміналістичних рекомендацій, методів, прийомів, засобів; регулюють питання застосування науково-технічних засобів; визначають способи, порядок, механізм збору фактичних даних, а також повноваження, функції та завдання уповноважених на це суб'єктів під час їхньої пізнавальної діяльності, яка полягає в знаходженні, сприйнятті, витребуванні, а також вилученні, збереженні, фіксації (стосується окремих уповноважених осіб) фактичних даних, які мають значення для кримінального провадження;

– теоретико-методологічні засади криміналістичного забезпечення проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що ґрунтуються на загальних положеннях методології наукового дослідження та враховують спеціальні методи наукового дослідження таких наук, як кримінальний процес, криміналістика та оперативно-розшукова діяльність, сформульовані на їх основі практичні рекомендації;

– поняття методико-криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження, що становить систему наукових положень, які ґрунтуються на даних криміналістичної методики та розроблених на їх основі практичних рекомендацій, які забезпечують ефективність діяльності суб'єктів сторін обвинувачення та захисту під час знаходження, сприйняття, витребування, а також вилучення, збереження, фіксації фактичних даних (у кримінальному процесуальному аспекті) чи криміналістично значущої інформації (у криміналістичному аспекті), з метою виконання завдань кримінального провадження;

– поняття криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення інших процесуальних дій, що полягає в діяльності тих суб'єктів сторони обвинувачення, які визначені в КПК України та які розробляють криміналістичні рекомендації, методи, прийоми, засоби та їх подальше застосування з метою задоволення потреб практичної діяльності таких суб'єктів у здійсненні ними пізнавальної діяльності, яка виявляється в знаходженні, сприйнятті, витребуванні, а також вилученні, збереженні, фіксації (стосується окремих уповноважених осіб) фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження;

дістало подальшого розвитку:

– наукові положення щодо історичних періодів розвитку криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального

провадження (донауковий (до н.е. – середина XIX ст.) і науковий (кінець XIX ст. – донині)), зміст яких виявляється в постійному взаємозв'язку кримінального процесуального (законодавче закріплення способів збирання доказів та прав, обов'язків і функцій уповноважених на це суб'єктів) та криміналістичного (тактичне, технічне й методичне забезпечення процесу збирання фактичних даних) аспектів;

– тлумачення техніко-криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження, що виявляється у двох значеннях: 1) сукупність засобів і знарядь, які призначені для знаходження, сприйняття, витребування, а також вилучення, збереження, фіксації (стосується окремих уповноважених осіб (слідчого, дізнавача, прокурора, оперативного співробітника (ч. 2 ст. 41 КПК України) та ін.) фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження; 2) діяльність уповноважених суб'єктів з розроблення, упровадження та використання засобів, знарядь, прийомів і рекомендацій їх застосування, а також створення сприятливих умов під час знаходження, сприйняття, витребування, а також вилучення, збереження, фіксації (стосується окремих уповноважених осіб) фактичних даних, які мають значення для кримінального провадження);

– тлумачення тактико-криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження, що охоплює тактику обвинувачення і тактику захисту, а також система тактико-криміналістичних засобів, спрямована на їх реалізацію;

– теоретичні засади та практичні рекомендації криміналістичного забезпечення збирання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення «інших процесуальних дій», а саме: витребування від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ й організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок; отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок; тимчасового доступу до речей і документів; затримання уповноваженою службовою особою тощо;

– практичні рекомендації щодо криміналістичного забезпечення збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій, допиту, огляду (зокрема огляду місця події), обшуку, освідчування, а також негласних слідчих (розшукових) дій;

– засади криміналістичного забезпечення самостійного збирання доказів стороною захисту в кримінальному провадженні, які передбачають, що суб'єкт сторони захисту (підозрюваний, обвинувачений, захисник та ін.) має право незалежно, за власною ініціативою, без сторонньої допомоги уповноважених осіб (прокурора, слідчого, дізнавача та ін.) здійснювати діяльність, яка полягає в знаходженні, сприйнятті, витребуванні фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження, з використанням можливостей криміналістичного забезпечення.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено та може бути використано в:

– *правотворчій діяльності* – для вдосконалення кримінального процесуального законодавства України, що стосується як підвищення ефективності процесу збирання доказів у кримінальному провадженні, так і проведення окремих процесуальних дій (лист щодо впровадження результатів дисертаційного дослідження Голови підкомітету з питань організації громадської безпеки і порядку Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності від 19 листопада 2025 року);

– *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення криміналістичного забезпечення збирання доказів під час досудового розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень (акт Головного слідчого управління Національної поліції України від 23 квітня 2024 року, акт Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України від 17 листопада 2025 року);

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін з кримінального процесу та криміналістики, підготовки навчально-методичних праць (акт Національної академії внутрішніх справ від 25 березня 2024 року № 18-оп);

– *науково-дослідній діяльності* – для подальшого дослідження питань криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження (акт Національної академії внутрішніх справ від 25 березня 2024 року № 22-нд, акт Науково-дослідного інституту публічного права від 15 квітня 2024 року).

Апробація результатів дисертації. Основні положення та висновки дослідження оприлюднено в доповідях і виступах на науково-практичних конференціях, круглих столах: «Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи» (Київ, 23 вересня 2022 року), «Кримінальне судочинство: права людини під час дії надзвичайного або воєнного стану» (Київ, 18 листопада 2022 року), «Актуальні питання криміналістики та судової експертизи» (м. Київ, 25 листопада 2022 року), «Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку» (Київ, 28 квітня 2023 року), «Modernity and current problems of society regarding the development of science» (Грац, Австрія, 31 липня – 2 серпня 2023 року), «Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень» (Дніпро, 4 серпня 2023 року), «Правовий дискурс» (Черкаси, 12 жовтня 2023 року), «Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах» (Львів, 3 листопада 2023 року), «Кримінальне процесуальне право на сучасному етапі розвитку України» (Київ, 27 жовтня 2023 року), «Актуальні аспекти криміналістичного та психологічного забезпечення правоохоронної діяльності» (Одеса, 6 жовтня 2023 року), «Третій рівень освіти в Україні: актуальні питання підготовки дисертації в сучасних реаліях війни» (Харків, 14 грудня 2023 року), «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (Дніпро, 15 березня 2024 року), «Весняні юридичні читання – 2024. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки» (Вінниця, 25–26 квітня 2024 року), «Криміналістичне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку» (Київ, 2 травня 2024 року), «Актуальність та особливості

наукових досліджень в умовах воєнного стану» (Київ, 22 травня 2024 року), «Актуальні питання криміналістики та судової експертизи» (Київ, 21 листопада 2024 року), «Криміналістика та судова експертиза: сучасний стан і перспективи розвитку» (Київ, 20 червня 2025 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є результатом самостійного наукового дослідження, а висновки та пропозиції, представлені в роботі, є особистим внеском автора. Автор у співавторстві опублікував дев'ять наукових статей. У статті «Collection of Evidence in the Investigation of Crimes: International and European Standards» внесок здобувача становить 40 % і полягає у формуванні міжнародних та європейських стандартів збирання доказів у кримінальному провадженні. У статті «Collecting Evidence in the Investigation of Crimes Committed in the Field of Sports: International and European Standards» внесок здобувача становить 30 % і полягає у формуванні змісту понять «збирання доказів», «стандарт розслідування». У статті «Methodological principles of research in the field of ensuring evidence collection (on the example of cybercrimes): criminal-legal, criminal-procedural, and forensic aspects» внесок здобувача становить 25 % і полягає в розробленні методологічних принципів дослідження у сфері забезпечення збору доказів. У статті «Factors influencing the effectiveness of proving criminal offences during trial» внесок здобувача становить 25 % і полягає у висвітленні змісту доказування під час судового розгляду. У статті «International cooperation when collecting evidence in the investigation of transnational organized crime: challenges and opportunities» внесок здобувача становить 25 % і полягає у визначенні засад збирання доказів у розслідуванні транснаціональної організованої злочинності. У статті «Поняття та зміст техніко-криміналістичного забезпечення збирання доказів» внесок здобувача становить 50 % і передбачає визначення засад збирання доказів слідчим із використанням техніко-криміналістичного забезпечення. У статті «Методико-криміналістичне забезпечення збирання доказів слідчим» внесок здобувача становить 50 %, охоплює формування засад збирання доказів слідчим із використанням методико-криміналістичного забезпечення. У статті «Міжнародні та європейські стандарти криміналістичного забезпечення кримінального провадження» внесок здобувача становить 60 % і полягає в тлумаченні змісту та форм реалізації міжнародних та європейських стандартів збирання доказів у кримінальному провадженні. У статті «Особливості криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження у змагальному кримінальному процесі» внесок здобувача становить 50 % і стосується висвітлення особливостей збирання доказів у змагальному кримінальному процесі.

Публікації. Основні положення та висновки, сформульовані в дисертації, відображено в сорока п'яти наукових публікаціях, серед яких: монографія, п'ять статей у наукових виданнях, проіндексованих у наукометричних базах Web of Science Core Collection та/або Scopus, двадцять дві статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, сімнадцять тез наукових доповідей, опублікованих за результатами участі в науково-практичних конференціях, круглих столах.

1. Yuliia Chornous, Oleksandr Dulskyi, Nadiia Morhun. Collection of Evidence in the Investigation of Crimes: International and European Standards. *Journal of Law and Political Science*. Vol. 38. Dated 30/6/2023. P. 385-404. URL: <https://drive.google.com/file/d/12PEWkeatZpxNxwGkg22y6lhcFUs9fKtn/view>.
2. Chornous, Y., Baranenko, D., Yena, Y., Hvozdiuk, V., & Dulskyi, O. (2024). Recopilación de pruebas en la investigación de delitos cometidos en el ámbito deportivo: normas internacionales y europeas (Collecting Evidence in the Investigation of Crimes Committed in the Field of Sports: International and European Standards). *Retos*, 51, 219–224. <https://doi.org/10.47197/retos.v51.99286>. URL: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/9122752.pdf>.
3. Baranenko, D., Koval, A., Dulskyi, O., Lisitsyna, Y., & Musayev, E. (2023). Methodological principles of research in the field of ensuring evidence collection (on the example of cybercrimes): criminal-legal, criminal-procedural, and forensic aspects. *Amazonia Investiga*, 12(67), 232–240. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.67.07.21>.
4. Horodetska, M., Zarubei, V., Dulskyi, O., Kamyshanskyi, O., & Morgun, I. (2023). Factors influencing the effectiveness of proving criminal offences during trial. *Amazonia Investiga*, 12(68), 199–209. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.68.08.19>.
5. Dulskyi O., Leliuk T., Luhovyi V., Melnyk V., Morgun I. (2023). International cooperation when collecting evidence in the investigation of transnational organized crime: challenges and opportunities. *Amazonia Investiga*, 12(70), 65–78. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.70.10.6>.
6. Дульський О.Л. Правові основи збирання доказів стороною обвинувачення у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. № 74. С. 94–100. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.74.49>;
7. Дульський О.Л. Генеза наукових досліджень проблем збирання доказів сторонами кримінального провадження: кримінальний процесуальний та криміналістичний аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2022. № 59. С. 66–73. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2022.59.13>;
8. Дульський О.Л. Реалізація засади змагальності під час збирання доказів сторонами кримінального провадження. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2023. № 61. С. 77–81. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2023.61.16>;
9. Дульський О. Л. Медичне освідування як спосіб збирання доказів під час досудового розслідування: кримінальні процесуальні та криміналістичні аспекти. *Юридичний бюлетень*. Вип. 29. 2023. С. 401–409. DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.29.48>;
10. Черноус Ю.М., Дульський О.Л. Поняття та зміст техніко-криміналістичного забезпечення збирання доказів. *Юридичний науковий електронний журнал*. Вип. № 7. 2023. С. 445–449. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/105>;

11. Дульський О.Л. Тактико-криміналістичне забезпечення збирання доказів стороною захисту. *Нове українське право*. Вип. 3. 2023. С. 160–165. DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.3.23>;
12. Чорноус Ю.М., Дульський О.Л. Методико-криміналістичне забезпечення збирання доказів слідчим. *Нове українське право*. Вип. 4. 2023. С. 191–198. DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.4.25>;
13. Дульський О.Л. Стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів слідчим. *Юридичний науковий електронний журнал*. Вип. № 9. 2023. С. 365–368. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-9/88>;
14. Дульський О.Л. Міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів органами досудового розслідування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. Вип. № 64. 2023. С. 128–132. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2023.64.24>.
15. Дульський О.Л. Європейські стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів захистиком. *Юридичний бюлетень*. Вип. № 30. 2023. С. 174–180. DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.30.21>;
16. Дульський О.Л. Роль практики Європейського суду з прав людини у формуванні європейських стандартів криміналістичного забезпечення збирання доказів слідчим. *Юридичний вісник*. Вип. № 4. 2023. С. 101–108. DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v4.2023.13>
17. Дульський О.Л. Проведення слідчих (розшукових) дій слідчим: криміналістична та психологічна характеристика. *Юридична психологія : наук. журн.* / [редкол.: Ю. Чорноус (голов. ред.) та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. № 1 (34). 165 с. С. 76–86. DOI 10.33270/03243401.76.
18. Дульський О.Л. Теоретико-методологічні засади дослідження проведення негласних слідчих (розшукових) дій уповноваженими особами у кримінальному провадженні. *Філософські та методологічні проблеми права*. Вип. № 1 (27). 2024. С 100–107. DOI <https://doi.org/10.33270/01242702.100>.
19. Дульський О.Л. Особливості криміналістичного забезпечення збирання доказів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.111>.
20. Дульський О.Л. Основи криміналістичного забезпечення збирання доказів захисником у кримінальному провадженні. *Юридичний бюлетень*. Вип. № 32. 2024. С. 130–138. DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2024.32.18>.
21. Дульський О.Л. Криміналістичне забезпечення збирання доказів стороною захисту шляхом ініціювання проведення допиту свідка. *Київський часопис права*. № 2. 2024. С. 268–276. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2024.2.39>
22. Дульський О.Л. Ініціювання захисником проведення судових експертиз: актуальні питання криміналістичного забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. Вип. № 83. 2024. С. 220–225. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.3.34>.
23. Чорноус Ю., Дульський О. Міжнародні та європейські стандарти криміналістичного забезпечення кримінального провадження. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. Том 14. № 1. С. 9–18. DOI 10.56215/naia-chasopis/1.2024.09.

24. Дульський О.Л. Ініціювання захисником проведення тимчасового доступу до речей та документів: актуальні питання криміналістичного забезпечення. *Юридичний вісник*. Вип. № 3. 2024. С. 119-126. DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2024.14>

25. Дульський О.Л. Актуальні питання збирання доказів захисником шляхом витребування від різних суб'єктів речей, відомостей та документів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. Випуск 4/2024. С. 625-634. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.104>

26. Дульський О.Л. Поняття збирання доказів сторонами кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. Том 4 (№85). С. 76-85. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.4.11>

27. Черноус Ю.М. Дульський О.Л. Особливості криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження у змагальному кримінальному процесі. *Південноукраїнський правничий часопис*. Випуск № 2, 2025. С. 51-58. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2025.2.9>

28. Дульський О.Л. Особливості застосування практики Європейського суду з прав людини під час збирання доказів сторонами кримінального провадження. *Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи* : матеріали круглого столу (Київ, 23 верес. 2022 р.). Львів, 2022. С. 270–273.

29. Дульський О.Л. Правові основи збирання органами досудового розслідування доказів в умовах воєнного стану. *Кримінальне судочинство: права людини під час дії надзвичайного або воєнного стану* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 18 листоп. 2022 р.). Київ, 2022. С. 35–38.

30. Дульський О.Л. Криміналістичне забезпечення збирання доказів органами досудового розслідування в умовах воєнного стану. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи* : матеріали міжвід. наук.-практ. конф. (Київ, 25 листоп. 2022 р.). Київ, 2022. С. 66-69.

31. Дульський О.Л. Особливості правового регулювання криміналістичного забезпечення збирання доказів органами досудового розслідування в умовах воєнного стану. *Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку* : матеріали Всеук. наук.-практ. конф. (Київ, 28 квіт. 2023 р.). Київ, 2023. С. 84-87.

32. Дульський О.Л. Особливості техніко-криміналістичного забезпечення збирання доказів слідчим. *Modernity and current problems of society regarding the development of science* : матеріали XXX міжнар. наук.-практ. конф. (Грац, Австрія, 31 лип. – 2 серп. 2023 р.). Грац. 2023. С. 93–97.

33. Дульський О.Л. Захисник як суб'єкт збирання доказів: тактичний аспект. *Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень* : матеріали VI міжнар. наук. конф. (Дніпро, 4 серп. 2023 р.). Дніпро. 2023. С. 71–74.

34. Дульський О.Л. Методико-криміналістичне забезпечення збирання доказів слідчим. *Правовий дискурс* : Всеук. наук.-практ. конф. здобувачів та викладачів закладів вищої освіти (Черкаси, 12 жовт. 2023 р.). Черкаси, 2023. С. 211–213.

35. Дульський О.Л. Щодо визначення стандартів криміналістичного забезпечення збирання доказів слідчим в умовах воєнного стану. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 03 листоп. 2023 р.). Львів, 2023. С. 97–101.

36. Дульський О.Л. Особливості техніко-криміналістичного забезпечення збирання доказів захисником. *Кримінальне процесуальне право на сучасному етапі розвитку України* : Круглий стіл, присвячений 40-річчю кафедри кримінального процесу НАВС (Київ, 27 жовт. 2023 р.). С. 93–97.

37. Дульський О.Л. Щодо визначення міжнародних стандартів криміналістичного забезпечення збирання доказів слідчим. *Актуальні аспекти криміналістичного та психологічного забезпечення правоохоронної діяльності* : Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 6 жовт. 2023 р.). Одеса, 2023. С. 64–68.

38. Дульський О.Л. Значення практики Європейського суду з прав людини у формуванні європейських стандартів криміналістичного забезпечення збирання доказів слідчим. *Третій рівень освіти в Україні: актуальні питання підготовки дисертації в сучасних реаліях війни* : круг. стіл (Харків, 14 груд. 2023 р.). Харків, 2023. С. 105–109

39. Дульський О.Л. Слідчі (розшукові) дії: взаємозв'язок процесуальної, криміналістичної та психологічної характеристик. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : VII міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 берез. 2024 р.). Част. № 1. Київ, 2024. С. 623–625.

40. Дульський О.Л. Негласні слідчі (розшукові) дії як способи збирання доказів у кримінальному провадженні. Весняні юридичні читання – 2024. *Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки* : Всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 25–26 квіт. 2024 р.). Вінниця, 2024. С. 136–140.

41. Дульський О.Л. Тактико-криміналістичне забезпечення збирання доказів слідчим шляхом проведення тимчасового доступу до речей та документів. *Криміналістичне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку* : Всеукр. наук.-практ. конф., присвячена пам'яті професора Ю.І. Азарова (Київ, 2 трав. 2024 р.). Київ, 2024. С. 41–44.

42. Дульський О.Л. Щодо питання участі захисника під час допиту підозрюваного на стадії досудового розслідування. *Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану*: IV міжнар. наук.-практ. інтер.-конф. з нагоди відзначення Дня науки-2024 в Україні (Київ, 22 трав. 2024 р.). Київ, 2024. С. 127–130.

43. Дульський О.Л. Значення практики Європейського суду з прав людини у формуванні європейських стандартів криміналістичного забезпечення збирання доказів слідчим. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи*: міжвідомчий науково-практичний круглий стіл до 60-річчя кафедри криміналістики та судової медицини (Київ, 21 лист. 2024 р.). Київ, 2024. С. 120–124.

44. Дульський О.Л. Криміналістичне забезпечення збирання доказів стороною захисту шляхом ініціювання проведення судових експертиз. *Криміналістика та судова експертиза: сучасний стан і перспективи розвитку*

матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф. з нагоди 25-річчя Експертної служби МВС України (Київ, 20 червня 2025 р.). Київ, 2025. С. 210-213.

Характеристика особистості здобувача. Дульський Олександр Леонідович. Народився 14 серпня 1987 року у м. Сміла Черкаської області.

Роботу в юриспруденції розпочав з 2008 року на посадах юриста, юрист-консульта, провідного юриста. У 2015 році заснував Адвокатське об'єднання «Войченко і Дульський» й донині є керуючим партнером.

У 2010 році закінчив юридичний факультет Університету економіки і права «КРОК» та отримав диплом магістра за спеціальністю Право.

У 2017 році вступив до аспірантури Національної академії внутрішніх справ. 2020 року успішно захистив дисертацію на тему: «Забезпечення стороною захисту дотримання прав та законних інтересів учасників проведення обшуку» (науковий керівник – Галаган В.І.) та здобув науковий ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право (диплом доктора філософії DR № 000632, виданий на підставі рішення Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 12 листопада 2020 року).

З 2022 по 2024 роки - докторант Національної академії внутрішніх справ по кафедрі криміналістики та судової медицини за спеціальністю 081 Право. Тема дисертації: «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» за наукового консультування професора кафедри криміналістики та судової медицини Чорноус Юлії Миколаївни.

На даний час – доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана державною мовою, стиль викладення – науковий. Отримані результати дослідження: наукові положення, висновки і рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» є напрямом, який віднесено до спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Відповідність дисертації нормативно встановленим вимогам та можливість подання їх до захисту. Дисертація відповідає пп. 7, 8 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, та може бути рекомендована до попереднього розгляду та захисту в спеціалізованій вченій раді відповідного профілю.

У результаті експертизи дисертації Дульського Олександра Леонідовича та повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок щодо дисертації Дульського Олександра Леонідовича на тему: «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Дульського Олександра Леонідовича відповідає спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність та вимогам пп. 7, 8 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

3. Рекомендувати подану дисертацію Дульського Олександра Леонідовича на тему: «Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження» на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність до попереднього розгляду у спеціалізованій вченій раді відповідного профілю.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 18; проти – немає; таких, що утримались – немає.

Рецензент –

**проректор Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України**

 **Сергій ЧЕРНЯВСЬКИЙ**

Рецензент –

**завідувач кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

 **Олена ТАРАН**

Рецензент –

**провідний науковий співробітник
відділення організації наукової роботи
здобувачів вищої освіти
відділ організації наукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**



Сергій ПАВЛЕНКО